

A

Absorpsjon

Oppsuging. Malingsteknisk benyttes absorpsjon om underlagets evne til å ta opp i seg malematerialer. I fargelæren snakker vi om at sollyset delvis absorberes når det faller på en farget flate. Sollyset inneholder alle farger, og når det f.eks. faller på en rød flate, vil solstrålene absorberes av overflaten med unntak av de røde. De røde strålene vil bli kastet tilbake, og øyet vil dermed oppfatte overflaten som rød.

Adhesjon

Malingsteknisk benyttes adhesjon om malematerialers evne til å gi heft til underlaget (hefteevne).

Akustikk

Lydlære. I bygg romakustikk, som gjelder lydforholdene inne i et rom der lydkilden er.

Anlegg

Arbeidsplass der det foregår bygging av veier, bruer, vann- og kloakkledninger, fyllinger, planering, utgraving og fundamentering for bygninger.

Anleggsgartner

Anleggsgartneren bygger og vedlikeholder parker, golfanlegg, idrettsanlegg, kirkegårder, gågater, hager, leke- og rekreasjonsområder.

Anleggsleder/byggeplassleder/byggeleder

Har ansvaret for drift av byggeplassen og gjennomføring av byggeprosjektet.

Anleggsmaskinfører

Anleggsmaskinføreren kjører og vedlikeholder gravemaskiner bulldosere, anleggsdumpere og veihøvler mm.

Annuitetslån

En låntype der summen av renter og avdrag utgjør et fast konstant beløp ved hver betalingstermin. Sett over låneprosjektet vil avdragsdelen øke mens rentedelen synker.

Ansvarshavende

Se ansvarlig foretak.

Ansvarlig foretak

Foretak som overfor kommunen har søkt om, og fått

tildelt ansvar i en byggesak. (Den tidligere personlige funksjonen *ansvarshavende* er nå erstattet av firma/foretak som må ta ansvar.)

Approbasjon

Bygningsmyndighetenes godkjenning av byggemelding/ byggetillatelse. Det kan knyttes visse betingelser til byggetillatelsen. Betingelsene kan for eksempel være opparbeidelse av parkeringsplasser, lekeplass og lignende.

Ark

Takoppbygg med vindu.

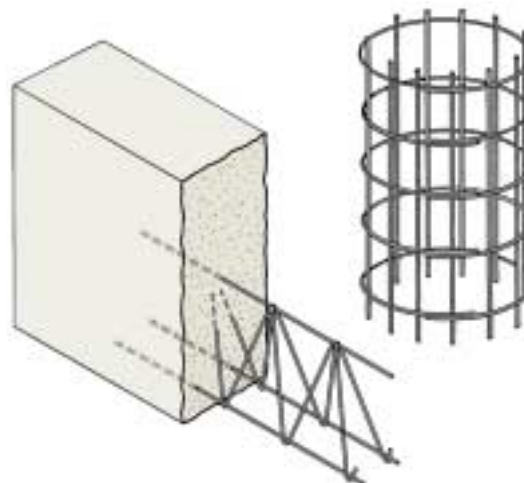
Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Arkitekt

Arkitekten tegner og utformer byggenes utseende og funksjon.

Armering

Stålstenger som støpes inn i betong for å forsterke denne.

Byggeforskserien,
Nr.571.431

Asfaltør

Asfaltøren produserer asfalt og legger asfalt på veier og plasser.

Atkomstvei

Avkjørsel fra offentlig vei til et bestemt område, for eksempel boliger, næringsområde, sykehus osv.

Atrium

For eksempel boliger plassert som en U rundt et mindre tun, eller en enebolig bygd som en U. Det som er inne i U-en, er atriet.

Byggforskerien,
Nr. 330.009

Avdrag

Tilbakebetaling av lån.

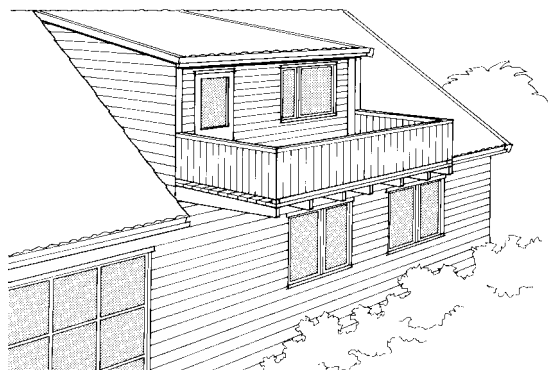
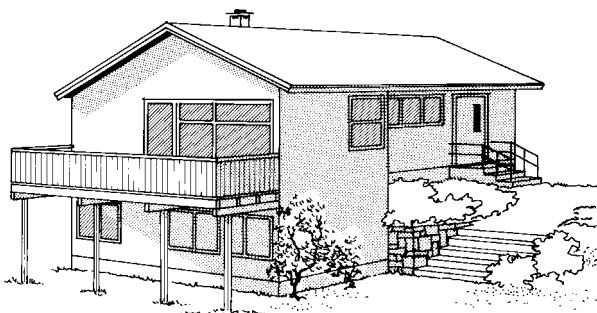
Avkjørsel

Se atkomstvei.

B

Balkong

Oppholdsplass på husfasade konstruert som et framspring med gulv og lave vegger.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Bas

Basen leder et arbeidslag i produksjonsarbeidet på byggeplassen.

Bebyggelsesplan

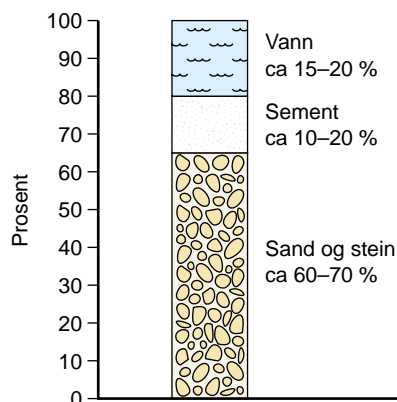
Detaljutarbeidelse av reguleringsplan som bl.a. viser husenes plassering i terrenget, parkeringsplasser og atkomstvei.

Beis

Gjennomsiktig eller halvt gjennomsiktig oppløsning som er egnet til å farge et underlag uten å skjule det. Noen typer beis kan trenge inn i underlaget.

Betong

Byggemateriale som er en blanding av sement, sand og vann.

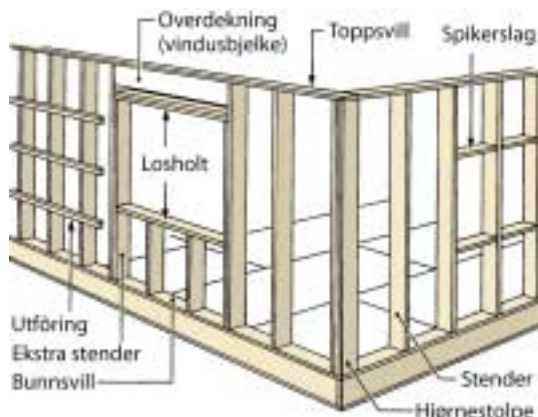
Grunnleggende betongteknologi,
Byggenæringens Forlag

Bilbås

Åpen garasje (engelsk carport). Kan ha tak, men minst halvparten av veggarealet skal være åpent.

Bindingsverk/vegger

Byggemåte for trehus, skjelettet. Ofte forvekslet med reisverk, se også utmurt/innmurt bindingsverk. Bindingsverket består av vertikale stendere og horisontale sviller i topp og bunn, supplert med spikerslag, losholter, utforinger og utlekting.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Bjelkelag/etasjeskiller

Bjelkelag/etasjeskiller består av trebjelker med gulv på oversiden og himling eller stubbeloft på undersiden.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Blokk

Hus med over fire etasjer med felles trapp eller heis. Lavblokker er normalt inntil tre etasjer og høyblokker over seks etasjer.

Boligparkering

Parkeringsplasser for beboere i direkte tilknytning til boligene.

Boligbyggerlag

Organisasjon som har til formål å skaffe medlemmene bolig ved bygging eller ved kjøp av bygg.

Bord

Trelast med tykkelse opp til 37 millimeter og bredde 75 millimeter eller større. Se trelast.

Boligsparing (BSU)

Spareordning for ungdom.

Borettslag

Beboere som i fellesskap eier og styrer et boligområde. Borettslaverne er andelseiere i borettslaget. Hver andel gir rett og plikt til å leie en bolig i laget. Et borettslag kan være tilknyttet et boligbyggerlag. Frittstående borettslag er uavhengig av boligbyggerlag.

Bruksendring

Det at en bygning eller en del av den tas i bruk til et annet formål enn den er godkjent for. Hvis eiendommen er regulert til annet formål enn den bruk det er søkt om, kreves også dispensasjon fra reguleringsplanen/reguleringsvedtektene.

Brutto gulvareal

Brutto gulvareal er antall kvadratmeter av alle etasjene i et bygg, målt fra den utvendige delen av vegg. Gulvareal under vegghøyde 1,5 meter tas ikke med.

Brutto grunnareal

Brutto er grunnareal hele tomta, med tillegg av halvparten av tilstøtende vei, park, plass eller vann, maksimalt 10 meter ut fra eiendomsgrensen.

Byfornyelse

Utbedring, modernisering eller riving/nybygging av eldre bebyggelse, kombinert med f.eks. forbedring av gårdsrom, trafikk- eller parkeringsforhold.

Byfornyelsesstandard

Betyr normalt utbedring til 30 års standard. Det vil si at boligen skal være en god bolig i minst 30 år etter utbedring.

Bygge-/deleforbud

Forbud for grunneier - inntil videre - å bygge på sin eiendom, eller å dele den for eksempel ved salg.

Byggebeskrivelse

Grunnlag for anbudsinnhenting, kontrakt for salg og/eller prissetting.

Byggeforskrift

Utfyllende bestemmelser på landsbasis til bygningsloven. Byggeforskriftene setter detaljerte krav til oppføring av nybygg og byggearbeider.

Byggegrense, byggelinje

Angir nøyaktig begrensning for beliggenhet av bygget innenfor tomtegrense, ofte definert i forhold til minste avstand fra vei.

Byggherre, tiltakshaver

Byggherre eller tiltakshaver er den som bestiller og betaler bygget, og står som eier overfor myndighetene ved byggesøknad.

Byggelån

Lån som gis til oppføring av bygg mot tinglyst pantessikkerhet i eiendommen. Lånet betales ut etter hvert som arbeidet med bygget går fram. Lånet byttes i et mer langsiktig lån når bygget er fullført.

Byggemelding

Melding om bygging gitt på fastlagt skjema, med vedlegg av situasjonskart, tegninger og gjenpart av nabovarsel. Forskrift angir hvilke typer bygg/tiltak som kan meldes, og hvilke som krever søknad.

Byggesaksgebyr

Betaling for å få behandlet byggesøknaden. En forutsetning for å få byggetillatelse og igangsettingstillatelse.

Byggesøknad

Søknad om byggetillatelse gitt på fastlagt skjema, med vedlegg av situasjonskart, nabovarsel, tegninger, søknader om ansvarsrett med mer. Forskrift angir hvilke type bygg/tiltak som krever søknad, og hvilke som bare krever melding.

Byggetillatelse

Se approbasjon.

Byggevareselger

Byggevareselgeren veileder kunder og selger byggevarer i byggevareforretninger.

Byggtapetserer

Byggtapetserereren legger tapet på vegger og belegg på gulv.

Byggmester

En som etter bestått fagprøve (svenneprøve) i tømrefaget har gjennomført obligatorisk mesterutdanning, bestått mesterprøven og som påtar seg byggeoppdrag.

Bygningsloven

Plan- og bygningsloven er det juridiske grunnlaget for bygningsrådets arbeid.

Bygningsråd

Lovbestemt utvalg for alle bygge- og reguleringsaker.

Bygningsvedtekter

Lokale forskrifter som fastsetter tillegg eller unntak fra bestemmelsene i bygningsloven.

Bunnsvill

Se bindingsverk/vegger.

C

Carport

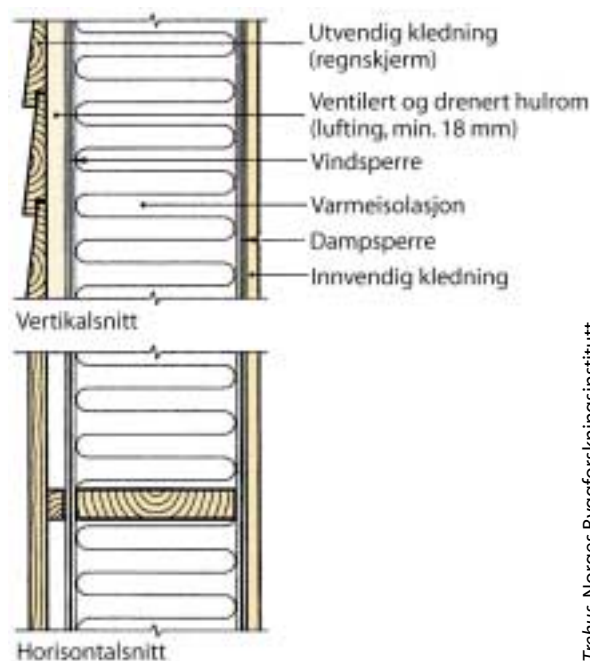
Se bilbås.

D

Dampsperre

Dampsperreren monteres på den varme siden av isolasjonen i yttervegger og tak. Dampsperreren skal sikre mot luftlekkasje, og hindre varm fuktig luft å

treng inn gjennom isolasjonen, noe som kan føre til fuktskader.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Dekar

1000 kvadratmeter, det samme som et mål.

Dekkbeis

Godt dekkende, mager maling som lar treets årringer stå frem som et relieff, og således gir inntrykk av en beiset flate.

Deling

Oppstyking av grunneiendom. Deling må godkjennes av bygningsrådet.

Densitet

Forholdet mellom et materiales masse (vekt) og volum. Som eksempel vil en tung tresort som eik ha høyere densitet enn for eksempel gran.

Desibel, dB (A)

Målenhet for lydnivå. Helserådet har lovfestet øvre grenser for lydnivå (støy) i boligområder.

Diagonal

Den rette forbindelseslinjen mellom to hjørner i en mangekant. Man måler diagonalen i et rom for å kontrollere formen på rommet. Dette er nødvendig å gjøre når det for eksempel skal legges fliser på gulv og vegger i et bad eller gulvbelegg i et rom.

Diameter

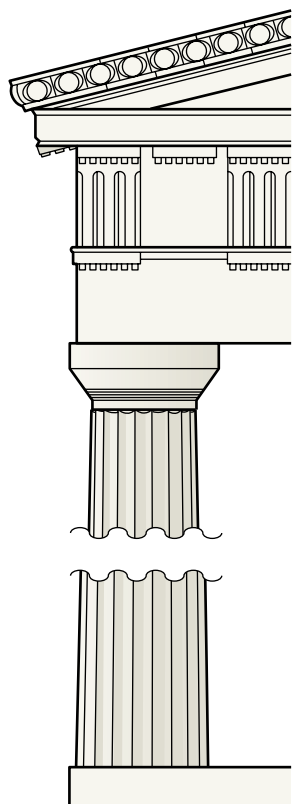
Den rette linjen som går gjennom sirkelens sentrum og ender i periferien (tverrmål).

Dispensasjon

Unntak fra gjeldende regelverk/lovbestemmelse. Kan gis i enkelttilfeller hvis det er særlige grunner til stede.

Dorisk søyle

Den eldste og mest bastante søylen fra det gamle Hellas. Søylenes øverste del kan ligne en pute som overfører vekten fra bjelkelag til søylehals.

E

Egenvekt

Se spesifikk vekt.

Eiendomskart

Påbudt kommunalt kart som viser eiendomsgrenser og eiendomsbetegnelser.

Eiendomsregister

Påbudt kommunalt register over grunneiendommer i kommunen. Registeret har opplysninger om gårdsnummer, bruksnummer og eventuelt festenummer, areal, bygninger, adresse, eier og henvisning til målebrevprotokoller.

Ekspropriasjon

Tvangsoverdragelse/kjøp av eiendom eller rettigheter mot erstatning, fra privat eier til kommune eller stat.

Elektriker

Elektrikeren monterer, reparerer og vedlikeholder elektriske anlegg i hus.

Emisjon

De fleste byggematerialer tilfører romluften kjemiske stoffer gjennom emisjon (avgassing). Emisjoner "drives" eller oppstår på grunn av forskjeller i damptrykk. Når damptrykket til en gass er høyere inne i materialet enn i den omkringliggende luften, avgis gass fra materialet helt til likevekt oppnås.

Emulsjon

Sammenblanding av to ikke blandbare stoffer hvor det ene stoffet flyter f.eks. som ørsmå dråper i det andre stoffet (olje i vann). PVA-maling er et eksempel på en emulsjon hvor PVA-partiklene (plast) flyter uoppløst i vann.

Enebolig

Hus som er innredet med én boligenhet.

Entreprenør

Et firma som påtar seg å utføre bygge- og anleggsarbeider.

Enhetsregistret

Et statlig register over alle foretak i Norge, med opplysninger om hvem som sitter i styret, hvem som leder selskapet, årsregnskap, styrets årlige beretning (rapportering) etc. Lokalisert i Brønnøysund.

Erosjon

Nedbrytning av en malings- eller lakkfilm, ofte helt ned til underlaget. Årsaken til dette skyldes som regel ytre påkjenninger fra vær og vind.

F

Fagarbeider

Fagarbeideren har etter fastsatt opplæring avlagt og bestått fagprøven i vedkommende fag. Se også svenn.

Fagprøve (svenneprøve)

Teoretisk og praktisk prøve som avslutning på til sammen fire års opplæring i videregående skole og som lærling i en bedrift.

Falming

Utsiktet endring av fargen på en overflate.

Fargebestandighet

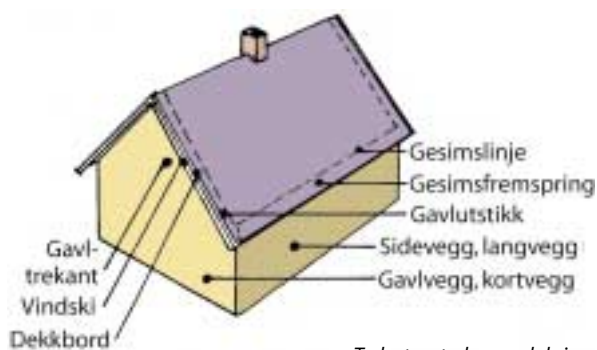
En malings evne til å beholde sin opprinnelige farge under forskjellige påkjenninger.

Fargeskille

Markering mellom ulike farger på samme flate og i samme rom. Overgang mellom himling og vegg betraktes ikke som fargeskille.

Fasader

Ytterveggene danner husets fasader, husets utseende.

Trelast og trehusproduksjon,
Universitetsforlaget

Fastpunkter

Punkter som er varig merket i marken og tjener som grunnlag for kart- og oppmålingsarbeider.

Fellesareal

Areal som er avsatt for felles avkjørsel, gårdsplasser, lekeplasser og annet areal som er felles for flere eiendommer.

Ferdigattest

Dokument fra bygningsmyndighetene om at et byggearbeid er ferdig, og utført i samsvar med gjeldende vedtak/regelverk. Ferdigattesten markerer at bygningsmyndighetenes tilsyn med nybygget er avsluttet, og de ansvarlige foretakene er fritatt for sitt ansvar overfor myndighetene.

Feste

Leie av grunn mot avgift per år. Kalles ofte også bygsling.

Fester

Person, organisasjon eller bedrift som leier grunn.

Film

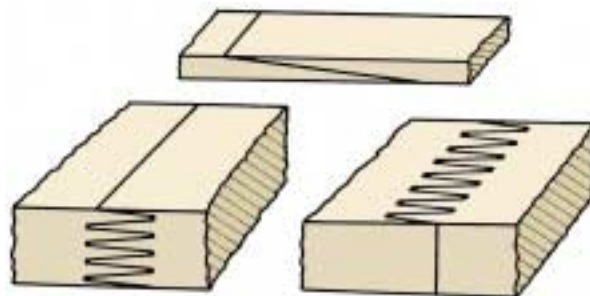
Sammenhengende belegg av ett eller flere lag maling eller lakk.

Filsing

Utglatting av sparklede partier med våt svamp eller liknende. Filsing kan erstatte sliping.

Fingerskjøtt trelast

Lengdeskjøtt trelast ved hjelp av fingerskjøter. Planker skjøtes ved liming sammen i endene til en endeløs streng som kappes i ønskede lengder.

Firkant/boks

Trelast med tilnærmet kvadratisk form og med marginen tilnærmet i midten. Dimensjon fra 70 millimeter til 175 millimeter. Se trelast.

Flekkmaling

Flekking med maling før siste toppstrøk.

Flekksparkling

Sparkling som utgjør høyst 1/3 av flaten. Sparkling som utgjør over 1/3 av flaten betraktes som helsparkling.

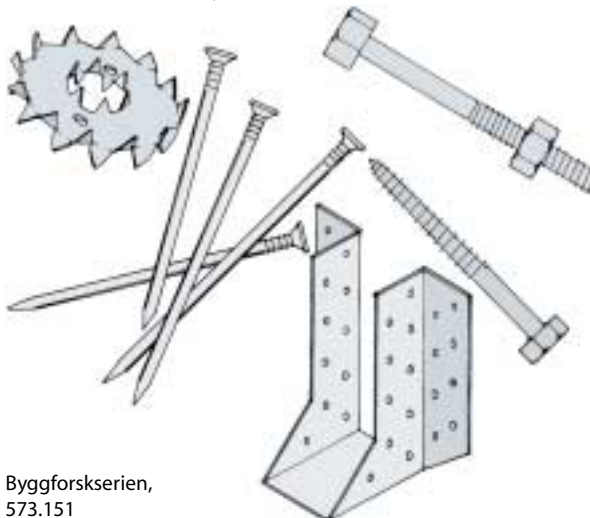
Flyndreskje

Murskje som brukes på trange steder der det er vanskelig å komme til med annet murerverkøy.

Forbindelsesmidler

Spiker, bolter, treskruer, skruer, spikerplater, tømmerforbindere, lim osv.

Byggforskeren,
573.151

Foretak

Betegnelse på et firma som er registrert i enhetsregistret i Brønnøysund.

Forhåndskonferanse

En rett byggherre eller tiltakshaver har til å få diskutere sin byggesak med kommunen før det søkes eller meldes.

Forhåndstiltredelse

Adgang til å ta i bruk eiendom før det foreligger endelig rettsavgjørelse om fastsettelse av ekspropriasjonserstatningen.

Forhåndsuttalelse

Uttalelse fra offentlig administrasjon, politiske utvalg eller andre om en plan — før realitetsbehandling i bygningsrådet.

Forhåndsvarsling

Det samme som nabovarsel.

Forkjøpsrett

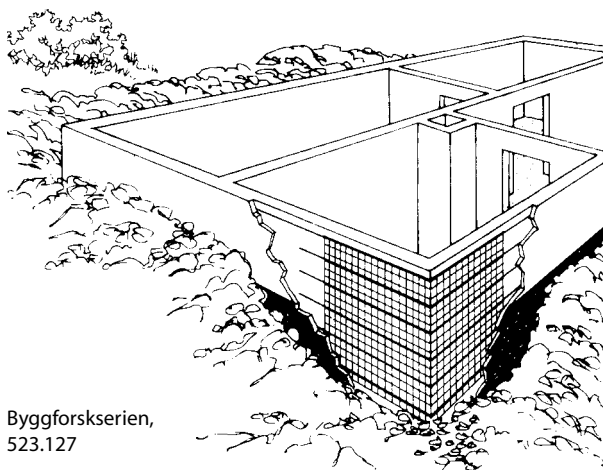
Kommunenes eller statens rett etter lov til å erverve eiendommer foran private kjøpere.

Forprosjektering

I forprosjektet legger arkitekten og konsulenten frem de første forslagene for å oppfylle de kravene som stilles, for eksempel i et byggeprogram.

Forskaling

En forskaling er den formen som benyttes ved støping av betongkonstruksjoner.

Forskalingssnekker

Forskalingssnekkeren lager de formene som benyttes ved støping av betongkonstruksjoner.

Fortetting

Boligbygging i allerede bebygde områder, enten ved

nybygging på private villatomter eller ved utbygging av mindre offentlige eller private ubebygde arealer innenfor boligområder.

Fredning

Sikring av bygning eller anlegg etter lov om kulturminner. Alle spørsmål angående fredede bygninger skal forelegges Riksantikvaren.

Friareal

Område som er regulert til parker, turveier, leirplasser eller anlegg for lek og idrett.

Fuging

Ifylling av spalter mellom to komponenter.

Fundament

Bærekonstruksjon som overfører lasten fra byggverk til byggegrunnen.

Furu

Nåletré som ved siden av gran er det mest vanlige treslag i trehusbygging. Se treslag.

Fylkesvei

Offentlig vei som vedlikeholdes av fylket.

G

GAB

Statlig register med opplysninger om Grunneiendommer (G), Adresser (A) og Bygninger (B). Se også eiendomsregister.

Gangvei

Veiareal reservert for gående, atskilt fra annen trafikk.

Gatebruksplan

Trafikkplan for sentrale områder i byer.

Gatenormaler

Regelsett for utforming av gater.

Gatetun

Gate, opparbeidet til både kjøring, parkering og lek og opphold. Kjøreveien gjennom gatetunet er smal med skarpe svinger, for å sikre minimal hastighet.

Gavlvegg

Endeveggen på et hus. Se fasade.

Generalplan

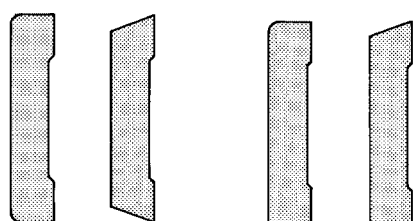
Lovbestemt plan som fastlegger arealbruk for hele kommunen. Se kommuneplan.

Generalplanvedtekt

Vedtekt som gjør generalplanens arealbruk rettslig bindende.

Gerikt (karmlist)

Tysk betegnelse for lister til omramming rundt dører og vinduer. Dekker dyttefugen mellom karm og vegg.

Karmlist og dekklist

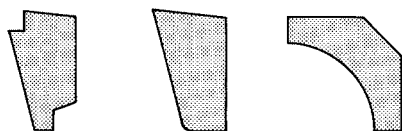
Golvlist

Vaskelist

Hjørnelister

Firkantlist

Taklister

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Gesims

Utstikkende avslutning på en fasade i overgangen mellom vegglivet og takflaten. Se fasader.

Gesimshøyde

En bygnings høyde målt fra terreng eller angitt med høyde over havets overflate til skjæringslinjen mellom fasade og tak.

Gipsmaker

Gipsmakeren lager former og sjablonger, støper i gips og sement og monterer ornamentet og friser i tak og på vegger.

Gjenboer

Eier eller fester av fast eiendom på den andre siden av vei eller gate.

Gjennomskinnelig behandling

Behandling som utføres med lasur eller beis.

Glassull/glassvatt

Isolasjonsmateriale som er framstilt av kvartssand eller glass.

Glattet flate

Flate som er bearbeidet med stålbrett, glattmaskin e.l.

Gotikk

Stilart fra middelalderen, spissbuestil.

Gran

Nåletre som ved siden av furu er det mest vanlige treslaget i trehusbygging. Se treslag.

Grenging

Sprøytepåføring av en sparkelmasse, slik at det oppnås en ensartet, kornet overflate.

Grense for bebyggelse

Avgrensing av det området et bygg skal plasseres innenfor.

Grunning

Første strøk av tynn olje, maling eller seis på et ubehandlet underlag.

Grunnkart

Kart framstilt direkte fra originale målinger og konstruksjoner.

Grunnstrøk

Første strøk av tynn olje, maling eller seis på et ubehandlet underlag.

Gårdsnummer/bruksnummer

Registreringssystem for grunneiendommer. Gårdsnummer betegner den opprinnelige gården og bruksnummer de enkelte deler som denne er stykket opp i.

Gågate

Gate i forretningsområde, stengt for bilkjøring unntatt vareleveranser til bestemte tider. Gågatene er ofte utstyrt med trær, busker, blomster og krakker.

H

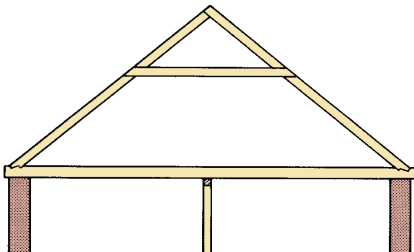
Hammer

Til tømrerarbeid brukes en klohammer. Hammerhodet har en slagflate til å slå inn spiker med og en klo til å trekke dem ut med.

Hanebjelke

Horizontal avstivende bjelke i en takkonstruksjon.

Byggforskserien,
725.012

Hastighetsbegrensning

Reduksjon av kjørehastighet, enten ved skilting, eller ved fysiske inngrep i veien for eksempel humper.

Heftelse/servitutt

Betegnelse for at noen har spesielle rettigheter (klausul) til en eiendom. De kan være positive, for eksempel rett til veiaktomst, eller negative, for eksempel forbud mot høy utnyttelsesgrad.

Heftgrunn

Strøk som øker hefteevnen for det etterfølgende strøket.

Helligdager

Påføringsfeil der små områder står ubehandlet tilbake.

Hevd

Rettighet som aldri er bokført av myndighetene, men som har vært godkjent av alle gjennom en viss årrekke som en uskreven lov, og som derfor blir anerkjent som en lovlig rett.

Himling

Se bjelkelag/etasjeskiller.

Hjelpstoff

Stoff som tilsettes i små mengder for å tilføre produktet visse ønskete egenskaper.

Hjemmel

Rettslig grunnlag for en rettighet. Grunnlaget kan være en lov, tinglysning eller hevd.

Hovedkartverk

Påbudt kommunalt kartverk i målestokkene 1:500 og 1:1000. Utarbeides av oppmålingsvesenet.

Hovedprosjektering

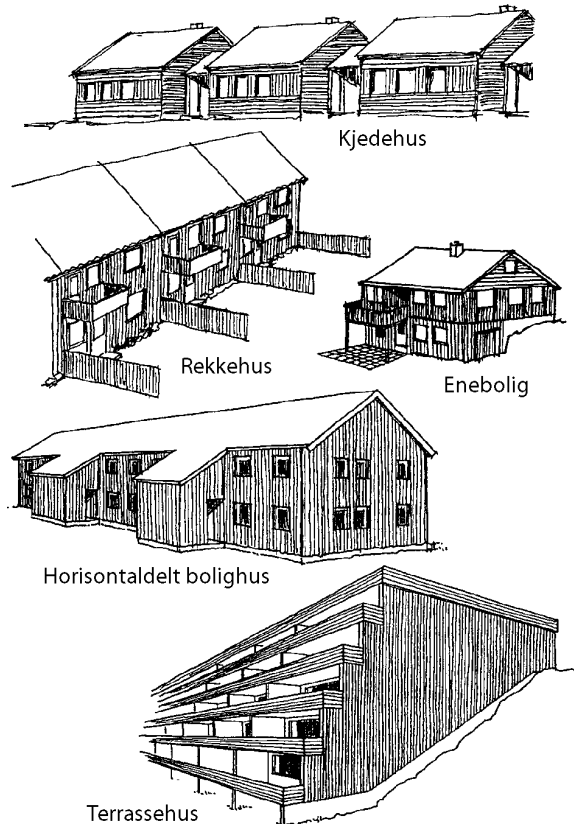
I hovedprosjektet får prosjektet den endelige utforming og de viktigste konstruksjonsprinsippene blir utarbeidet.

Hulkil

Overgang mellom gulv og vegg og mellom vegg og tak.

Hustyper

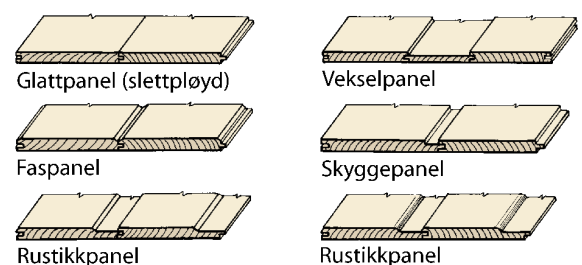
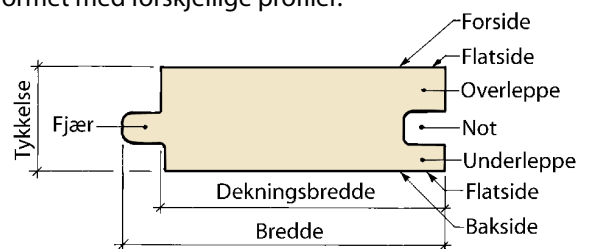
Hustyper bestemmes ut fra reguleringsplan, tomte-størrelse og terrengforhold.

Trehus, Norges Byggforskingsinstitutt

Høvellast

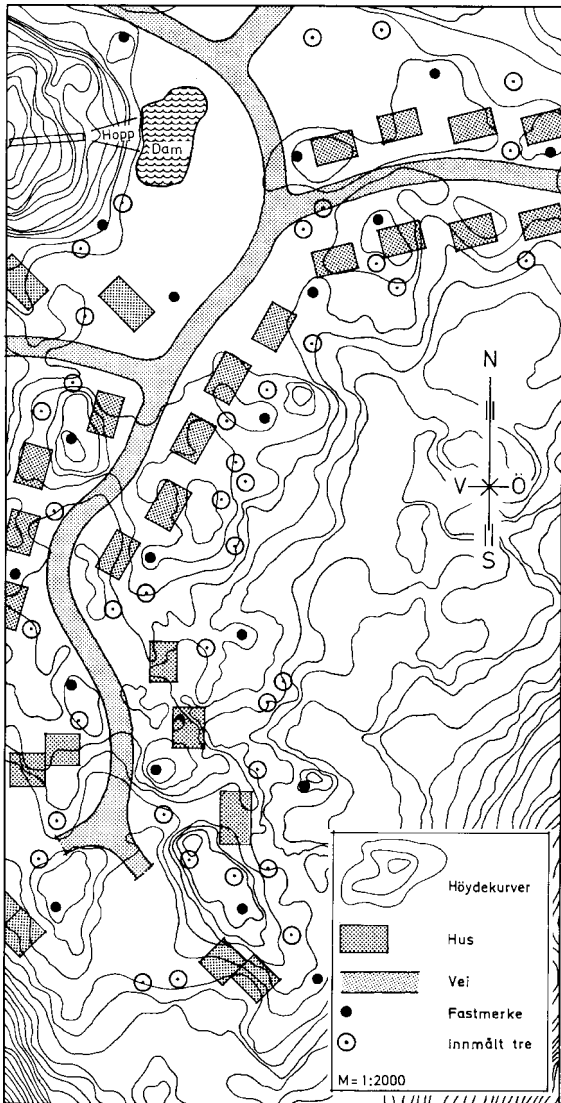
Trelast med høvlet glatt overflate som er plan eller er formet med forskjellige profiler.

Trehus, Norges Byggforskingsinstitutt

Høydekurve

Linje på kart som markerer samme høyde over havet.

Byggforskserien,
241.123

Illustrasjonsplan

Skisse som legges frem sammen med reguleringsplanen, og som viser hvordan området kan se ut, for eksempel bygningers plassering i terrenget, etter at reguleringsplanen er gjennomført. Illustrasjonsplanene er nokså uforpliktende, i motsetning til bebyggelsesplanen.

Inntrengning

Inntrengning er et produkts evne til å trenge ned i underlaget (penetrere).

Inntykning

Malingen eller lakken blir tykk mens den står i boksen. Inntykning forårsakes som regel av reaksjon mellom pigment og bindemiddel.

Impregnering

Innsette et materiale, for eksempel trevirke, med en væske som verner det mot fuktighet, sopp, ild osv. Se trykkimpregnering.

Inneklima/innemiljø

Begrepet inneklima omfatter først og fremst temperatur, luft, lys og lyd, men begrepet omfatter også psykologiske, sosiale og estetiske forhold.

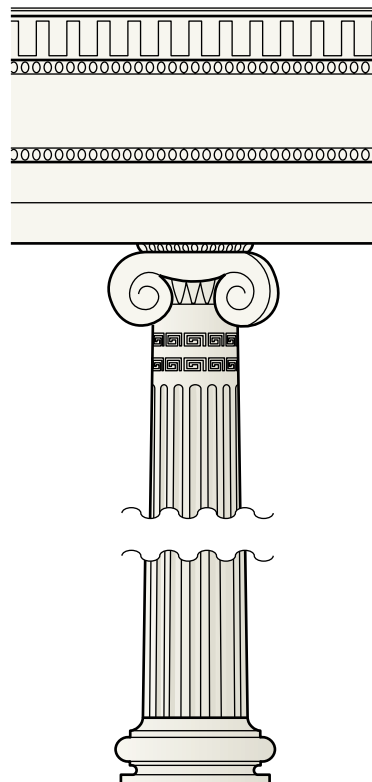
J

Jernbinder

Jernbinderen kapper, bøyer og legger armeringsstålet på plass i forskalinger for vegger, gulv, søyler, trapper og fundamenter.

Jonisk søyle

Slank hellensk søyle som har dype riller, et tykt fotstykke og en utforming av den øverste delen som et sneglehus.

Jugendstil

Dekorativ stilart fra slutten av 1800-tallet med bølgende linjer og planteetterligninger.

Justert skurlast

Planker og bord som er avrettet og dimensjonert til eksakte mål med gitt toleranse. Justert skurlast har 2 millimeter mindre mål enn skurlast. Justert skurlast er glatthøvlet på tre eller fire sider. Se trelast.

K

Kalibrering

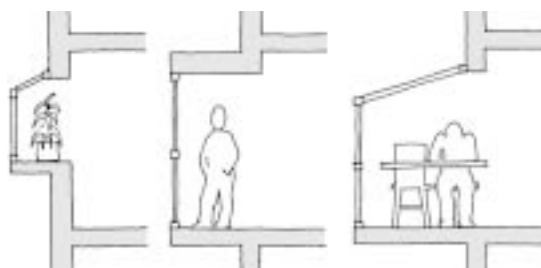
Justering/innstilling av måleapparater ved å bruke standarder. Kalibrering skal gjøres regelmessig.

Kalkmaling

En type maling med lesket kalk som bindemiddel.

Karnapp

Framtrukket bygningsdel med vindusvegger plassert på fasade eller hushjørne.

Byggforskserien,
523.7/41

Karrébebyggelse

Konsentrert bebyggelse lagt i firkant (karré) med innvendig gårdsrom. Leiegårdsbebyggelse av mur fra slutten av forrige århundre ble ofte lagt i karré i kvartaler.

Kart og delingsforretning

Se målebrev.

Kart og oppmåling

Oppmåleren kartlegger, måler land og sjø og tegner kart.

Kitt

Tykk pasta laget av fyllstoffer, vanligvis kritt i et bindemiddel, f.eks. linolje. Kitt brukes til å fylle hull og sprekker før maling og til å forsegle glass i vindusrammer.

Kitting

Påføring av kitt for å fylle hull og sprekker før maling.

Kjedehus

Flere eneboliger som er bundet sammen med bilbås, garasje eller boder. Se hustyper.

Klar behandling

Behandling som utføres med klar lakk, olje eller bindemiddeldispersjon (emulsjon).

Klimaanlegg

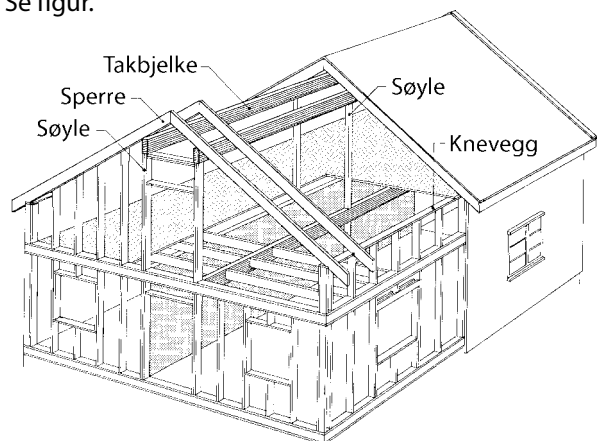
Anlegg til å regulere innendørs lufttemperatur og luftfuktighet.

Kloakkrør

Avløpsrør for vann og flytende avfall.

Knevegg

Se figur.

Trehus, Norges Byggforskingsinstitutt

Knutepunkt

Se takstol.

Kobber- og blikkslager

Kobber- og blikkslageren lager og monterer takrenner, beslag og ventilasjonsanlegg i bygg.

Kommuneplan

Kommuneplanen er et politisk dokument og et handlingsprogram - for en 10-årsperiode - for hele kommunenes virksomhet.

Komplett behandling

En eller flere delbehandlinger som til sammen gir et underlag en spesiell struktur eller kulør.

Konsesjon

Tillatelse fra offentlig myndighet til å erverve fast eiendom. Konsesjonsgrensene er:

For bebygde områder = 20 dekar

For ubebygde områder = 2 dekar

For områder som er regulert til næringsvirksomhet = 5 dekar

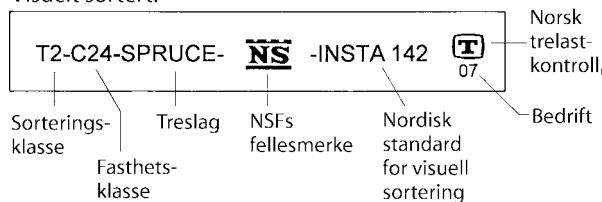
Konsumprisindeks

Den viser endringene i prisene på varer og tjenester som den enkelte husholdning forbruker. Prisene innhentes ved undersøkelser av de forskjellige varer i ulike forretninger og strøk av landet. Indeksen regnes ut månedlig.

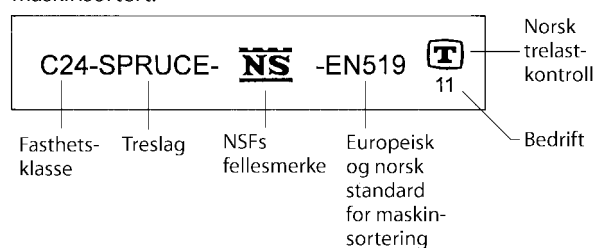
Konstruksjonsvirke

Trelast som er sortert og merket etter styrkeegenskaper.

Visuelt sortert:

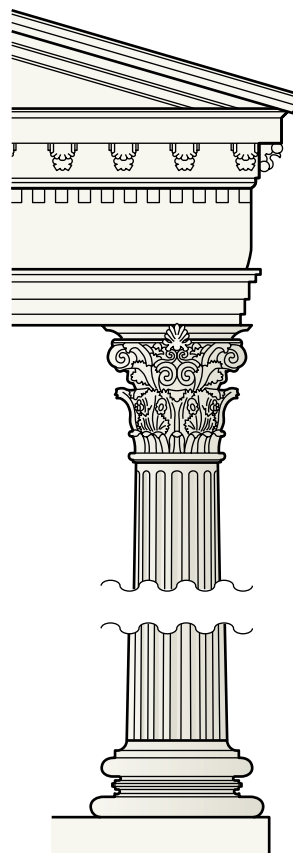

Maskinsortert:

Korintisk søyle

Den yngste av de gamle greske søylene. Ligner på den joniske søylen, men har akantusblader i den øverste delen.

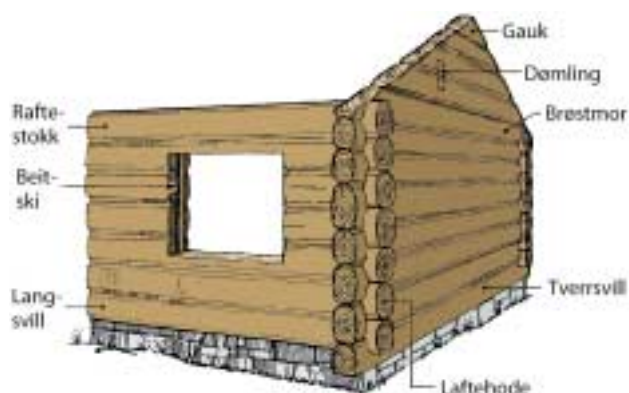
Kote

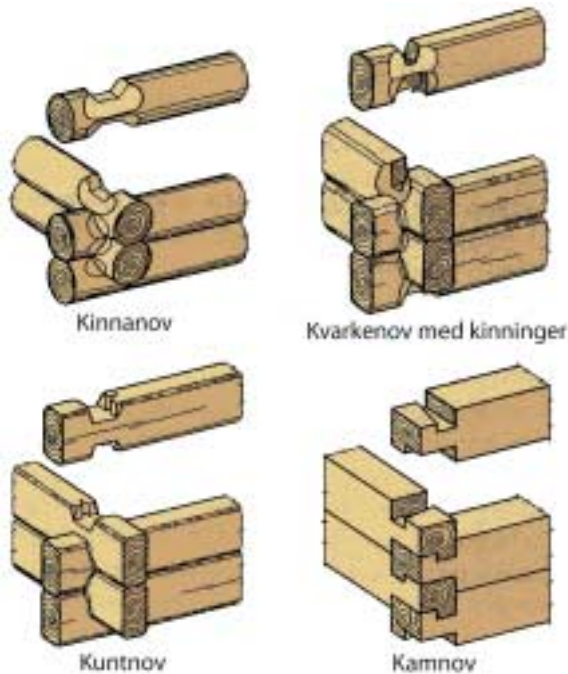
Se høydekurve.

Laftehus

Hus hvor veggene er oppført av tømmerstokker eller planker som ligger horisontalt og som felles sammen (laftes) i hushjørnene og i forbindelse med skillevegger og yttervegger.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Lasur

Behandling med lasurmaling eller laserende maling. Laserende maling inneholder pigmenter med liten dekkevne eller pigmenter i så små mengder at underlaget sees mer eller mindre tydelig gjennom malingssjiktet.

Lateks

Malingstype bestående av en stabil dispersjon av en **polymer** i vann. Opprinnelig brukt om dispersjon av naturgummi i vann.

Ledningskart

Påbudt kommunalt kart som viser beliggenheten av ledningsnett for energiforsyning, vann og avløp, telekommunikasjoner og annet.

Lekegate

Gate hvor hele eller deler av trafikkområdet er bygd om til lekeplass. Verken kjøring eller parkering er tillatt.

Lekte

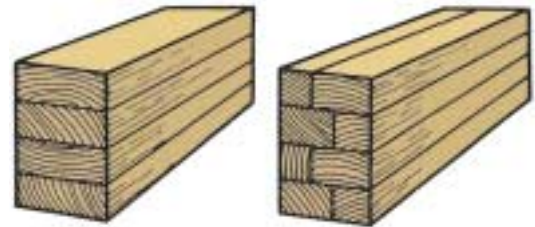
Trelast med tykkelse inntil 37 millimeter og bredde under 75 millimeter. Se trelast.

Limdrenking

Forbehandling av overflate med limoppløsning for å redusere innsugning av maling som senere skal påføres, eller for å gi bedre feste for papir, papp, vev eller tapet.

Limtre

Limtre er trebjelker der tverrsnittet er bygd opp av bord (lameller) som er limt sammen.

Lokkby

Boliger og andre bygg er plassert på et lokk over stasjonsområder, veier og lignende.

Losholt

Se bindingsverk/vegger.

Loddrett

Se vaterpass.

Lærling

En som får fagopplæring i en bedrift, med lærekontrakt og lærlinglønn under opplæringen.

Løpometer

Betegnelse på byggevarer som har en pris pr. meter.

Lån

Å ha et lån vil si å ha midlertidig råderett over penger eller gjenstander. Se annuitetslån og serielån.

Långiver

Långiver finansierer bygget, det kan være banker, forsikringsselskap, kredittforeninger og andre.

M

Makeskifte

Bytte av fast eiendom mot en annen fast eiendom.

Maler

Maleren maler byggene utvendig og innvendig og utfører dekorative arbeider.

Malingssystem

Består vanligvis av ulike produkttyper i et bestemt antall strøk påført i planlagt rekkefølge og filmtykkelse, og med spesifiserte tidsintervaller mellom strøkene.

Marmorering

Malemetode. Hensikten er å etterligne utseendet av polert marmor eller andre dekorative steinsorter.

Mattsliping

Sliping av overflaten på et malings- eller lakksjikt ved hjelp av slipemidler for å oppnå en jevn, matt overflate.

Matrikkel

Eldre navn på eiendomsregister som også omfatter verditakster, skattetakster og lignende.

Mellomflekking

Fleksparkling og flekkmaling etter første strøk maling på sparklet flate.

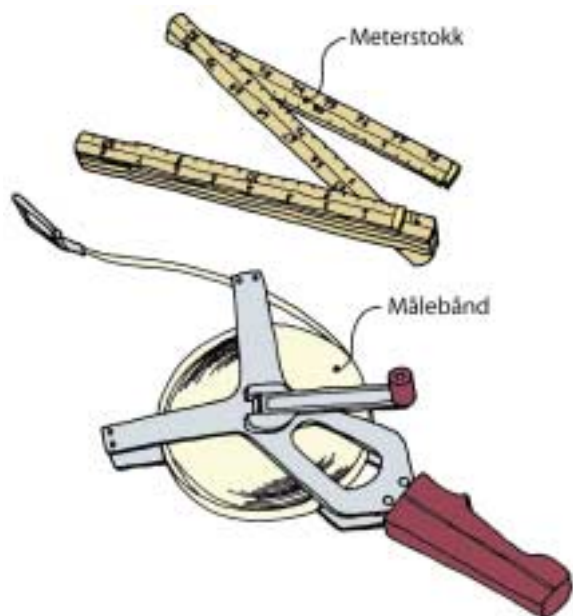
Mellomstrøk

Malingsstrøk over en grunning eller over et tidligere malingsstrøk. Det gir bedret vedheft og danner basis for toppstrøket.

Meterstokk/målebånd

Meterstokken er i 1 eller 2 meters lengde og er inndelt i millimeter, centimeter og tommer.

Målebånd er i 2 til 50 meters lengde.

Merverdiavgift

En skatt som legges til prisen på de fleste varer. Merverdiavgiften legges på alle omsetningsledd.

Moms

Se merverdiavgift.

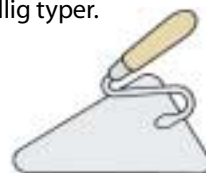
Murer

Mureren bygger murhus og peiser og legger fliser på vegger og gulv.

Murskje

Murskje brukes til oppføring av murer, peiser og

lignende, det vil si å legge mørtel på murstein eller blokker av forskjellig typer.

Murhammer

Murhammer brukes til å hogge til stein som brukes i murer, peiser osv.

Murkost

Murkosten brukes til kostopping, vanning og rengjøring av verktøy.

Mønsterrapport

Avstanden i bredde- og/eller lengderetning mellom to like mønstre.

Mønsås/takbjelke

Den øverste bærebjelken som ligger under taket fra gavl til gavl. Se knevegg.

Mørtel

Mørtel består av bindemidler, sand, vann og eventuelle tilsetningsstoffer. Mørtelen brukes ved muring til å binde steinene sammen og til pussing av overflaten.

Mål

Se dekar.

Målebrev - kart og delingsforretning

Kart og delingsforretning avholdes i henhold til delingsloven når del av eiendom skal selges eller bortfestes for mer enn 10 år. Oppgaven utføres av oppmålingsvesenet som lager et målebrev. Målebrevet er et teknisk, juridisk dokument som viser en eiendoms beliggenhet, størrelse og form.

N

Nabo

Eier eller fester av eiendom i umiddelbar nærhet.

Naboavstand

Hovedregel er at frittliggende bygning ikke skal ligge nærmere enn 4 meter fra nabogrense.

Nabovarsel

I forbindelse med innsending av byggemelding, byggesøknad, søknad om deling eller bruksendring av en eiendom skal naboer og gjenboere varsles om byggearbeider. Dette skjer på et eget skjema. Fristen for å komme med merknader til søknader er vanligvis to uker.

Nettoareal

Netto gulvareal er antall kvadratmeter gulv regnet på insiden av rommets vegger eller andre deler av bygningen. Netto grunnareal er antall kvadratmeter innenfor eiendomsgrensen.

O

Oljelakk

Lakk som består av harpiks og tørrende olje som filmdanner.

Oljemaling

Maling der bindemiddelet hovedsakelig består av tørrende oljer.

Omkrets

Linjen som avgrenser et område eller sirkel.

Oppmålingsvesenet

Oppmålingsvesenet foretar oppmåling og kartlegging av eiendommer i kommunen.

Oppsettende virkning

Dersom en klage gis oppsettende virkning, kan ikke byggearbeidene igangsettes før klagen er avgjort.

Ortofoto

Målestokkriktig flyfoto.

Overgurt

Se takstol.

Overmalingsprodukt

Glassfiberprodukt, vev eller tapet, som er beregnet på etterbehandling med maling.

P

Panel

Kledning utvendig og innvendig på vegger og tak (himling). Se trelast.

Pantelån

Ved langsiktige byggelån krever den som låner bort penger (bank eller forsikringsselskap), vanligvis sikkerhet i eiendommen. Pant vil si å sikre seg retten til å søke økonomisk dekning i eiendommen hvis den som mottar lånet ikke oppfyller sine forpliktelser.

Parkeringshus

Anlegg i en eller flere etasjer for parkering av biler.

Parkeringsnorm

Regler for hvor mange parkeringsplasser det skal opparbeides per bolig eller per 1000 kvadratmeter næringsareal.

Parkett

Gulvmateriale som er limt sammen av flere lag med nåletré med et slitelag av hardved, ofte eik. Kan også være massiv hardved.

Parsell

Mindre del som er utskilt fra større grunneiendom.

Patinere

Å behandle en overflate slik at den ser gammel ut.

Penetrering

Inntrengning.

Pigment

Finkornet, uløselig pulver som brukes i maling for å gi bl.a. god dekkevne og farge.

Plan- og bygningsloven

Plan- og bygningsloven gjelder for byggeprosjekter og har bestemmelser som omfatter planlegging, kontroll og godkjenning av byggevirksomhet. Den har en plandel og en bygningsdel.

Plan- og fasaderådet

Rådgivende kommunale utvalg, vanligvis i byer, som skal vurdere bygningers planløsning og utseende.

Planke

Trelast med tykkelsesmål 38 millimeter eller større og bredde 75 millimeter eller større. Se trelast.

Polymere stoffer

Plaststoffer som består av sammenbindinger av flere enkeltmolekyler til større molekyler.

Prioritere

Å sette først. Prioriterte saker blir behandlet foran andre byggesaker.

Preparering

Forbehandling i form av grunning, oljing, maling, seising eller limdrenking for å binde løstsittende

partikler til underlaget, redusere limforbruket ved oppsetting av tapet, vev eller papir, for å gi bedre feste, eller for å gi underlaget ensartet farge.

Priming

Se grunning.

Prognose

Antagelse om fremtidig utvikling innenfor en bestemt sektor, for eksempel behovet for boliger de neste 10 årene.

Prosjektering

Utforming og planlegging av byggeprosjektet. Det er vanligvis følgende trinn i prosjekteringen: forprosjektering, hovedprosjektering, detaljprosjektering og byggebeskrivelse.

Pulttak

Se takform/taktyper.

Punkthus

Hus med kvadratisk grunnflate og tekniske innretninger, for eksempel heis i en kjerne i midten.

Påvisningsgebyr

Betaling som betales til kommunen for at de kontrollerer at huset plasseres riktig på tomten

R

Radon

Radon er en radioaktiv gass som først og fremst tilføres innemiljø fra berggrunn og jordsmonn under huset. Radon er en edelgass og et naturlig ledd i nedbrytingen av uran.

Spaltungsproduktene kan hope seg opp i lungene i form av små, radioaktive partikler. Dette fører til økt risiko for lungekreft, spesielt for røykere.

Rampe

Vei- eller broanlegg som for eksempel forbinder øvre og nedre nivå i veikryss eller etasjer i et parkeringshus.

Reguleringsplan

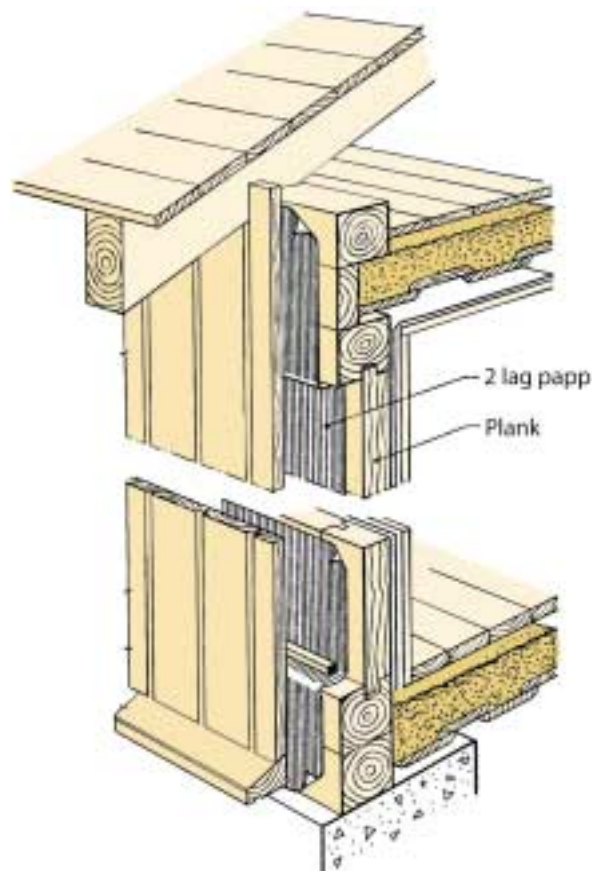
Detaljplan hjemlet i bygningsloven. En reguleringsplan består av et kart som blant annet viser til hvilke formål grunnen innenfor et begrenset område skal brukes til, og hvordan eventuell bebyggelse skal utformes.

Rehabilitering

Utbedring, istandsettelse og modernisering av eldre boliger.

Reisverk

En eldre byggemåte for trehus der veggene besto av vertikalt, tettstilte planker.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Rekkegarasje

Flere garasjer bygd ved siden av hverandre i rekke.

Rekkehus

Tre eller flere vertikalt delte eneboliger som er bundet sammen i sideveggene.

Rekker

Trelast i dimensjon 38-75 millimeter tykke og 38-75 millimeter brede. Se trelast.

Rettholt

En rektangulær linjal som er 1 til 3 meter lang. Den brukes til å merke opp lange rette streker eller sammen med vater til å kontrollere om flater er rette og plane.

Rynker/rynkedannelse

Det kan oppstå rynker hvis en påfører for tykke lag med maling eller olje om gangen.

Rørlegger

Rørleggeren legger alle typer vann- og avløpsrør i bygg.

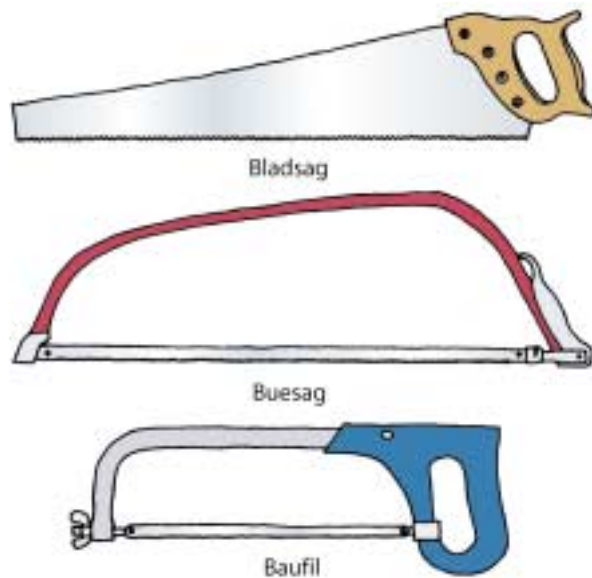
Rådgivende ingeniør

Rådgivende ingeniør arbeider med å finne løsninger og gi råd innenfor arkitektens utforming og utføre detaljplanlegging for eksempel innen vann-, varme- og sanitær- og elektriske installasjoner.

S

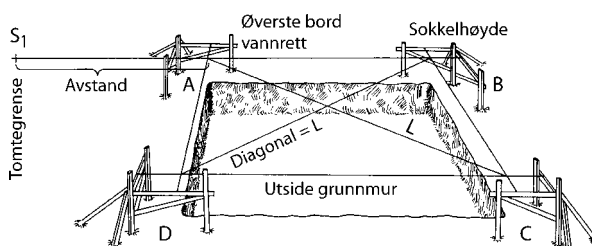
Sager

Den mest vanlige typen er bladsaga, også kalt håndsaga. Buesaga blir brukt til fuktige og store materialdimensjoner. Baufila er en fintannet sag som brukes til metall.

Saling

Ved plassering av huset på tomten settes det opp en saling. Det trekkes opp snorer som viser størrelsen på huset og høyden på grunnmuren.

Saltak

Se takform/taktyper.

Saltutslag

Belegg forårsakes av salter som kommer ut fra det indre av et materiale, særlig murstein, og avsettes på overflaten.

Sedimentering

Også kalt bunnsetting. Prosess som finner sted når pigmentene i en maling under lagring synker til bunns og danner et mer eller mindre fast lag.

Serielån

En låntype der tilbakebetalingen av lånet skjer med like store avdrag i hele låneperioden. Rentedelen synker etter hvert som lånet nedbetales.

Service

En tilleggsytelse som leveres i tillegg til selve produktet og som har verdi for forbrukeren.

Seis

Pigmentert eller upigmentert lakk for forsegling av bl.a. puss, som skal binde av løse partikler i overflaten, jevne ut suget i underlaget samt sikre god heft og forankring til etterfølgende malingsstrøk.

Seising

Behandling med tyntflytende bindemiddelløsning som kan trenge inn i et sugende, porøst underlag og binde løstsittende partikler.

Servitutt

Se heftelse.

Shingel

Taktekkemateriale av papp hvor det i overflaten er valset ned fargede skiferkorn. Materialet er delt opp i mange forskjellige formater.

Siging

Siging eller gardiner kalles det når en maling på loddrette flater renner nedover veggen slik at overflaten ikke blir glatt og har områder med større filmtykkelse.

Skjøte

Dokument som viser overdragelse av eiendomsrett til fast eiendom.

Skurt flate

Flate som er bearbeidet med trebrett, maskinelt drevet planskive e.l.

Skurlast

Materialer framstilt direkte av tømmer ved kløving og splitting. Se trelast.

Slepelys

Lys som faller inn på en flate med liten innfallsvinkel.

Slipt flate

Flate som er slipt med slipeutstyr, f.eks. roterende slipesteiner.

Snekker

Snekkeren lager vinduer, dører, trapper, innredninger og møbler. I store deler av landet brukes også betegnelsen på den som setter opp hele huset.

Snor

Snor brukes til å kontrollere om linjer er rette. En loddenor er en snor med lodd. Loddesnora brukes til å kontroll og oppmerking av lange loddrette linjer.

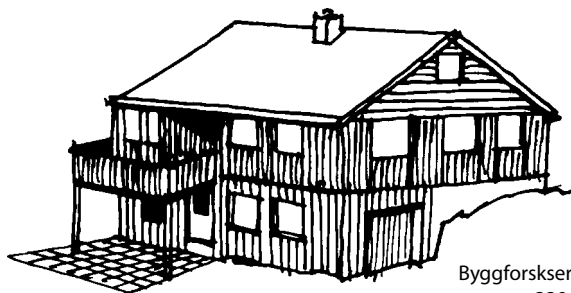

Sokkelhøyde

Høyde over havet til toppen av grunnmur.

Sokkeletasje

Etasje under første ordinære etasje i hus med høy grunnmur. Se også underetasje.

Byggforskserien,
330.009

Sparkling

Påføring av sparkelmasse for å fylle hull og sprekker i underlaget før maling.

Spekkeskje

Brukes til å glatte ut fuger mellom mursteiner eller mellom blokker.

Spesialarbeider/hjelparbeider

Spesialarbeideren/hjelparbeideren utfører produksjonsarbeid utenom fagene og assisterer fagarbeiderne.

Spesifikk vekt

Tyngde per volumenheter av et materiale, for eksempel vekten av 1 kubikkmeter tre, stål osv.

Spikerplater

Se takstoler.

Spikerslag

Se bindingsverk/vegger.

Staver

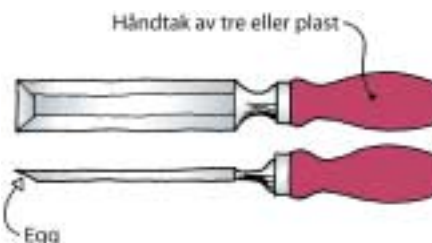
Se takstoler. Enkelte steder brukes benevnelsen staver for stendere i bindingsverk.

Steinull

Framstilles av stein som smeltes, fibreres og tilsettes bindemiddel og impregneringsstoffer.

Stemjern

Stemjern brukes til å fjerne deler av trevirke for eksempel lage hull eller forsenkninger.

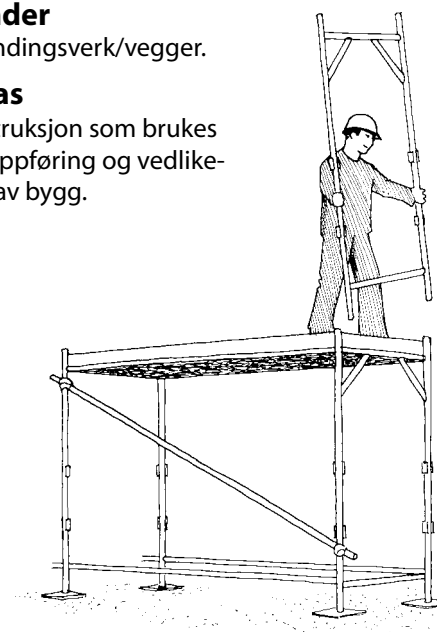

Stender

Se bindingsverk/vegger.

Stillas

Konstruksjon som brukes ved oppføring og vedlikehold av bygg.

Byggforskserien,
503.234

Stillasbygger

Stillasbyggeren monterer og demonterer stillaser på byggeplassen.

Strimling

Behandling for å hindre at det oppstår sprekker i den ferdige flaten over plateskjøter, ved at strimler påføres skjøten i våt sparkelmasse ved første gangs sparkling.

Strøk

Påføring av sjikt av malingsmateriale, med eller uten pigment, selv om dette skjer ved andre metoder enn strykning, f.eks. rulling eller sprøyting.

Stubbeloft

Se bjelkelag/etasjeskiller.

Støpt belegg

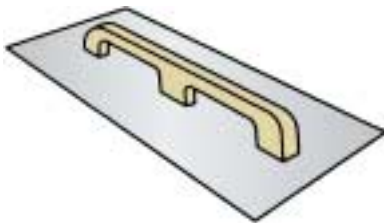
Belegg som støpes ut på stedet med uorganisk eller organisk bindemiddel eller en kombinasjon av disse.

Støynormer

Se desibel.

Stålbrett

Brukes til å legge på tynnpuss og finpuss på murvegger.

Sutak

Se undertak.

Svenn

En håndverker som etter fastsatt opplæring og praksis har avlagt og bestått fagprøve (svenneprøve) i vedkommende fag.

Svenneprøve

Se fagprøve.

Svill

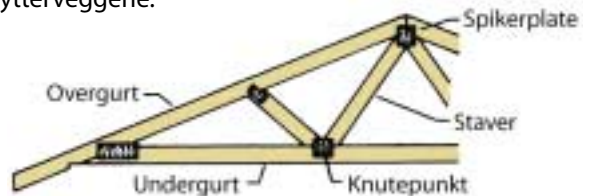
Se bindingsverk/vegger.

T

Takstol

En takstol er en selv bærende konstruksjon. Det benyttes spikerplater i sammenføyning av de enkelte

delene. Takstolen overfører kreftene fra takflaten til ytterveggene.

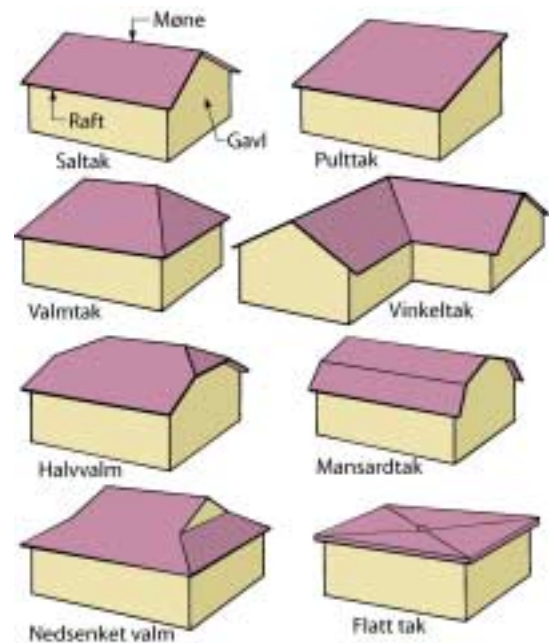

Taktekker

Taktekkeren legger forskjellige typer takbelegg som papp, skifer, takstein osv. på hus og andre bygninger.

Takform/Taktyper

Takform er avhengig av hvordan loftsrommet skal brukes, bærekonstruksjon og husets utseende.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Taktro

Bærende undertak som tåler gangtrafikk. Se undertak.

Takvinkel

Se takform/taktyper.

Tekniske kart

Kart i målestokk større enn 1:5000.

Teknisk tegner

Tegner konstruksjoner, hus og anlegg.

Terpentin

Fargeløs, flyktig væske destillert fra produkter av visse nåletrær. Består vesentlig av en kompleks blanding av terpenener. Brukes som løsemiddel i maling og lakk og som vaskemiddel.

Terrasseblokk

Blokk der hver etasje på én eller begge sider er trukket noe inn i forhold til den etasjen som ligger under. Blokktypen ble opprinnelig utviklet for bygging i bratt terreng. Se hustyper.

Terazzobelegg

Betongbelegg eller støpt plastbelegg der det anvendes knuste, dekorative materialer som tilslagsmateriale istedenfor sand, og der effekten av disse fremkommer ved sliping av belegget.

Tilknytningsavgift

Avgift som betales til kommunene for å koble seg til kommunens vann- og kloaknett.

Tilsyn

Myndighetene skal i henhold til plan- og bygningsloven føre tilsyn i byggesaker. Kan være dokumenttilsyn, byggeplasstilsyn eller systemtilsyn.

Tiltakshaver

Ny betegnelse på byggherre. Se og byggherre.

Tinglysning

Registrering hos sorenskriver av eierforhold eller heftelser på en eiendom.

Tomannbolig

Hus med to boligenheter (leiligheter).

Topografisk kart

Kart i målestokk 1:25 000 - 1:100 000 som viser området slik det er, eksisterende terreng, bebyggelse, veier osv.

Toppsvill

Se bindingsverk/vegger.

Tre

Treets hovedbestanddeler er cellulose, hemicellulose og lignin. Disse gir form, styrke og stabilitet. I tillegg består treet av stoffer som gir det naturlig beskyttelse mot insekter og sopp.

Trehus

Hus oppført med bærende konstruksjoner av tre.

Trelast

Materialer fremstilt av tømmer.

Treslag

Det finnes omtrent 20 forskjellige viltvoksende treslag i Norge. Av bartrærne er furu og gran de viktigste til bygningsformål. Når det gjelder løvtrær, er de viktigste bjørk og eik.

Trykkimpregnering

Trykkimpregnering er kjemisk beskyttelse av trevirke mot sopp- og insektskader. Hele den gjennomtrengelige delen av trevirket, for eksempel yteveden i en furuplanke, blir impregnert. Det er bare furu av bartreslagene som lar seg trykkimpregnere 100 %. Cellene i granvirke er så tette at trykkimpregneringsvæsken ikke trenger igjennom.

Trådkant

Omlegg som er mindre enn 5 mm.

Tømmer

Kappet og kvistet del av en trestamme, beregnet som råstoff til industri.

Tømrer

Tømreeren bygger trehus og utfører innredningsarbeider i bygninger av mur, stål og betong. Modernisering, tilbygg og vedlikehold av trebygninger er andre viktige oppgaver.

U

Underetasje

Etasje hvor grunnmuren i gjennomsnitt ligger mellom 0,75 og 1,50 m over terrenget rundt huset. Hvis grunnmuren er høyere enn 1,50 m over terrenget, er det vanlig etasje, under 0,75 er det kjeller.

Undergulv

Bord eller plater lagt på bjelkelag som underlag for andre gulvmaterialer. Se bjelkelag.

Undergurt

Se takstol.

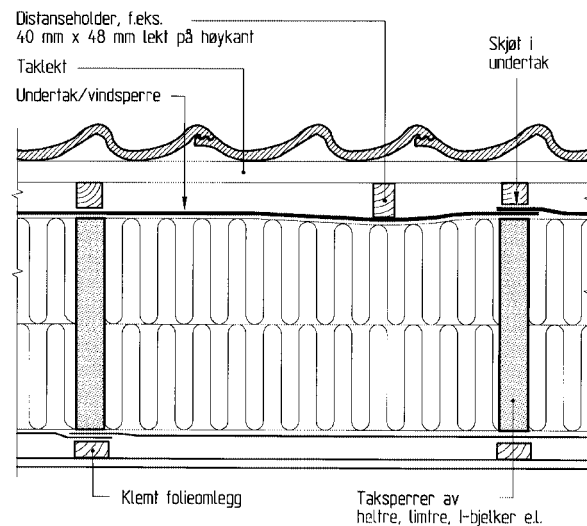
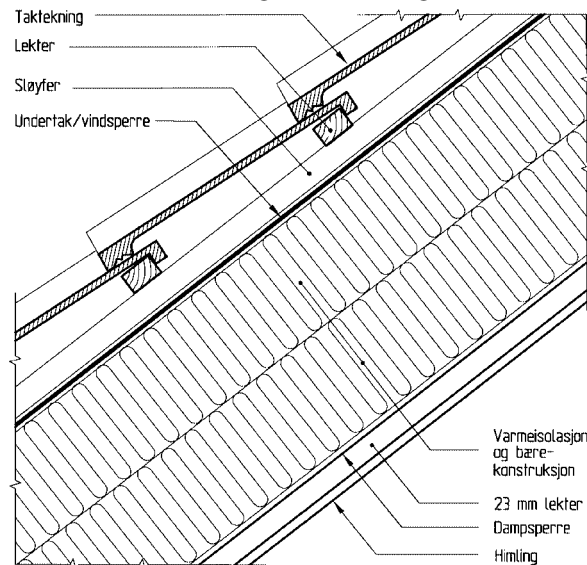
TRELASTEN BENEVNES ETTER DIMENSJON:

	 PLANKER	 BORD	 REKKER LEKTER	 FIRKANT BJELKER	 LISTVERK
min.	36 × 98 mm	12 × 98 mm	11 × 23 mm	73 × 98 mm	9 × 9 mm
maks.	100 × 225 mm	32 × 225 mm	75 × 75 mm	200 × 225 mm	58 × 145 mm

Trelast- og trehusproduksjon, Universitetsforlaget

Undertak (sutak)

Materiale som underlag for takteking.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Utflyting

En maling eller lakks evne til å danne en jevn, slett overflate etter at den er påført.

Utføring /Utleking

Se bindingsverk/vegger.

Utmurt/innmurt bindingsverk

Byggemåte fra middelalderen og renessansen hvor feltene i bindingsverket er fylt med for eksempel murstein.

Utnyttelsesgrad (U-grad)

Forholdet mellom antall kvadratmeter bebyggelse og

antall kvadratmeter grunnareal (tomt). U-graden er ett uttrykk for hvor tett et område er bebygd.

Brutto U-grad regnes ut slik: $\frac{\text{brutto gulvareal}}{\text{brutto grunnareal}}$

Netto U-grad utregnes slik: $\frac{\text{netto gulvareal}}{\text{netto grunnareal}}$

Se bruttoareal og nettoareal.

Bygger man for eksempel en bolig med bruttoareal 150 kvadratmeter, og tomten har et bruttogrunnareal på 750 kvadratmeter, er $U = 0,2$.

Utomhusplan

Plan for opparbeiding av et boligområdes nær-områder, for eksempel lekeplasser, beplantning, fellesarealer, parkering osv.

Utsparing

Avgrensning av malingsstrøk mot flate som ikke skal males, eller som skal males med maling i annen glans eller farge.

U-verdi/varmemotstand (tidligere kalt k-verdi)

U-verdi = varmegjennomgangskoeffisient er et mål på hvor lett en bygningsdel slipper gjennom varme. U-verdien angir hvor mye varme per tidsenhet (W) som kan strømme gjennom et areal på 1 kvadratmeter ved en temperaturforskjell på 1K (1grad C) mellom omgivelsene på varm og kald side av konstruksjonen.

V

Valmtak

Se takform/taktyper.

Vanngjennomgang

En malings (beis) evne til å slippe vann (i væskeform) gjennom malingsfilmen (beisfilmen).

Vannrett

Se vaterpass.

Vannsliping

Sliping med vannfast slipepapir og vann mellom strøkene på hele flaten, i den hensikt å oppnå en høy grad av jevnhet eller glatthet.

Varmeisolasjon

Varmeisolerende materialer reduserer varme-strømmen gjennom en konstruksjon, for eksempel vegger, gulv og tak.

Se reisverk.

Varmetransport

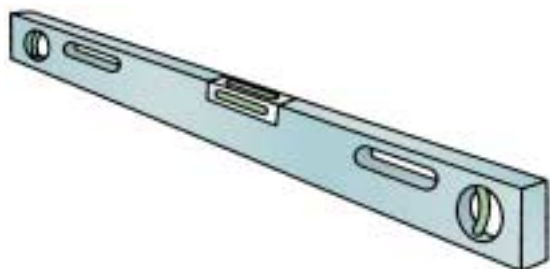
Varmetransport i en konstruksjon oppstår når det er temperaturforskjell mellom de to sidene i for eksempel en vegg. Ved temperaturforskjell starter en varmetransport i retning av fallende temperatur i hovedsak ved en kombinasjon av de tre transportformene ledning, konveksjon (strømning) og stråling.

Trehus, Norges Byggeforskningsinstitutt

Vaterpass

Vaterpasset brukes til å kontrollere og merke linjer som skal være loddrette eller vannrette.

Vedtekter

Se bygningsvedtekter.

Veranda

Åpen eller overbygd oppholdsplass som tilbygg til hus. Den kan være åpen eller lukket med glass.

Byggeforskserien, 361.501

Vindsperre

Vindsperran monteres på yttersiden av isolasjonen i en trekonstruksjon. Vindsperran skal hindre at uteluft blåser inn i isolasjonen og skal bidra til å hindre gjennomgående luftlekkasje.

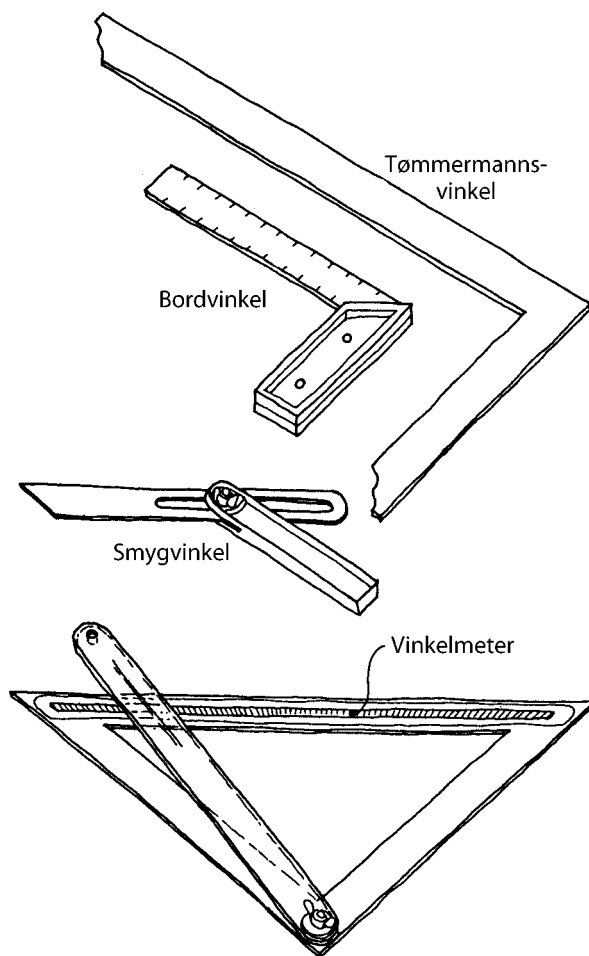
Vindsperran beskytter veggen mot nedbør som trenger inn bak ytterkleddingen. Vindsperre av platematerialer fungerer også som vindavstivning. Se dampsperre.

Vindu

Vindu har som hovedoppgave å skaffe dagslys til rommet innenfor.

Vinkel

Til tømmerarbeid brukes faste og stillbare vinkler. Faste vinkler brukes til å merke opp og kontrollere ved kapping av planker og bord i 90 grader. Stillbare vinkler brukes både til å merke og til å måle opp stumpe og spisse vinkler.

Villaklausul

Se heftelse/servitutt.

W

White spirit

Løsningsmiddel framstilt av jordolje (mineralolje). Tidligere ofte kalt malerterpentin eller mineralterpentin.

Ø

Økologi:

Læren om samspillet mellom liv i naturen.

Økonomisk kartverk

Kartverk i målestokkene 1:5000 - 1:20 000 som viser tekniske og økonomiske forhold.

Å

Ådring

Malemetode for imitering av tresorters overflate. En lasur påføres flaten og gis et egnet mønster ved bruk av kam, pensel eller fille.

Åstak

Se takform/taktyper.